

URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

Delegatura w Katowicach

40-048 Katowice, ul. Kościuszki 43
tel. 32 256 46 96, 32 255 26 47, 32 255 44 04
fax 32 256 37 64
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dnia 30.12.2014r.

RKT-61-20/14/SB

POSTANOWIENIE Nr 1

Na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

wszczyna się w dniu 30 grudnia 2014r. z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez **Open Life Towarzystwo Ubezpieczeń Życie Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** działań noszących znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów indywidualnych lub grupowych ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi postanowień określających opłaty pobierane z tytułu rozwiązania umowy ubezpieczenia (w przypadku indywidualnych umów ubezpieczenia) albo odpowiednio opłat z tytułu rezygnacji z ubezpieczenia (w przypadku ubezpieczeń grupowych), które pobierane są ze zgromadzonych przez konsumentów środków na rachunkach funduszy kapitałowych poszczególnych konsumentów, co stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), a tym samym może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

UZASADNIENIE

Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowań wyjaśniających (sygn. akt RKT-405-33/12/SB, RŁO-405-32/13/AM oraz RKT-405-22/14/SB), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdzono, iż istnieje podejrzenie podejmowania przez Open Life Towarzystwo Ubezpieczeń Życie Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, działań noszących znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku ww. postępowań zbadano warunki wzorców umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wykorzystywane w obrocie z konsumentami. Na podstawie analizy ich treści Prezes Urzędu powziął podejrzenie, iż w zakresie opisanym w sentencji niniejszego postanowienia mogło dojść do naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z powołanymi przepisami zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji stanowi, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes klienta. Jego rozwinięciem jest przykładowe wskazanie w art. 3 ust. 2 czynów będących czynami nieuczciwej konkurencji. Za działanie bezprawne ustawodawca uznaje nie tylko działanie sprzeczne z prawem, ale także działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami. Definicja czynu nieuczciwej konkurencji jest w tym zakresie zgodna z ogólnym pojęciem czynu zabronionego jako bezprawnego działania lub zaniechania, przy ujęciu bezprawności, jako sprzeczności z obowiązującym porządkiem prawnym, obejmującym nakazy i zakazy wynikające zarówno z norm powszechnie obowiązujących - przepisów prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, pracy itp., jak i z norm moralnych i obyczajowych określanych jako zasady współżycia społecznego lub dobre obyczaje. Zatem także działanie lub zaniechanie formalnie zgodne z prawem, ale naruszające zasady współżycia społecznego, może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, jeżeli zagraża lub narusza interes klienta.

Spółka prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług m.in. z zakresu grupowych i indywidualnych ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi. Warunki świadczenia tych ubezpieczeń określają m.in. warunki ubezpieczeń, regulaminy funduszy, tabele opłat.

Analiza warunków ubezpieczeń wykazała, że do zaprzestania świadczenia usług ubezpieczeniowych może dojść w związku ze złożeniem przez konsumenta wniosku o wykup całkowity, zaprzestaniem płacenia składek, lub wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego. W sytuacji rozwiązania umów lub rezygnacji z ubezpieczeń następuje wykup, a konsumenci otrzymują środki pieniężne w wysokości wyliczonej zgodnie z zasadami określonymi w warunkach ubezpieczenia. Jednak wysokość wypłacanych środków różni się od wartości rachunków funduszu. Różnica ta wynika z pobierania przez przedsiębiorcę opłat.

W przypadku dostarczonych wzorców umów w różny sposób oraz w różnych wysokościach określone zostały wielkości, które przedsiębiorca potrąci ze zgromadzonych przez konsumentów środków na rachunkach w przypadku rozwiązania umowy (w przypadku ubezpieczenia indywidualnego) lub innej formy rezygnacji (w przypadku ubezpieczeń grupowych) oraz wypłaty wartości wykupu. Analiza dostarczonych wzorców umów oraz wyjaśnień wykazała, że Spółka prowadzi rachunek udziałów, na którym są ewidencjonowane jednostki udziałów Funduszy nabywane za składki. Tym samym rachunek obejmuje jednostki należące do poszczególnych konsumentów. Dlatego na potrzeby niniejszego postępowania użyto sformułowania rachunki funduszy kapitałowych poszczególnych konsumentów, z których to rachunków są potrącane określone wielkości w przypadku rozwiązania umów lub innej formy rezygnacji z ubezpieczeń przez poszczególnych konsumentów.

Poniżej podane zostały przykładowe wielkości, które zostały określone w warunkach ubezpieczeń, mające bezpośredni wpływ na wartości środków wypłacanych konsumentom z tytułu potrącanych wielkości, w sytuacji rozwiązania umów lub rezygnacji z ubezpieczeń. W poniżej przytoczonych fragmentach przez określenie wartości wykupu rozumie się część ww. wartości rachunku, nazwanych również wartością udziałów, która będzie wypłacona konsumentom w przypadku rozwiązania umowy lub innej formy rezygnacji z ubezpieczenia, przy czym nie ma znaczenia nazewnictwo, jakie zostało użyte w warunkach ubezpieczenia:

1. wartość wykupu wyliczana od wartości rachunku udziałów: 1. – 5. rok 50% (1.-2. rok 25%, 3. rok 30%, 4. rok – 40%, 5. rok 50%), 6. rok 60%, (...), 15. rok 97% (ubezpieczenie db Inwestuj w Przyszłość Stabilny Wzrost VII, Twoja Dziesiątka, Plan Inwestycyjny Monte Carlo),
2. wartość wykupu wyliczana od wartości udziałów: 1. – 2. rok 47%, 3. rok 54% (1.-3. rok 61%), 4. rok – 66%, 5. rok 75%, 6. rok 81%, (...), 15. rok 99% (ubezpieczenia: Szmaragd, Topaz, Ametyst, Rubin),
3. wartość wykupu naliczana od wartości udziałów: 1.-5. rok 50%, 6. rok 55%, (...), 11. rok 100% (1.-4. rok 50%, od 5. roku 100%) (ubezpieczenie Plan Inwestycyjny Krok po Kroku)
4. wartość wykupu naliczana od wartości rachunku udziałów: 1. rok 15 %, 2. rok 20%, 3. rok 25%, 4. rok 35% od 5. roku 100%, inny wariant 1. rok 10%, 2. rok 15%, 3. rok 20% , (...), od 11 roku 100% (ubezpieczenia: Better Future, Plan Inwestycyjny Lepsze Jutro, Plan Inwestycyjny Lepsze Jutro (vp), Droga do marzeń),
5. wartość wykupu wyliczana od wartości rachunku: 1-2 rok 88%, 3 rok – 92%, 4 rok – 95%, 5 rok – 98%, od 6 roku – 100%, w innym wariantcie 1 – 83%, 2 rok - 84%, 3 rok – 88%, 4 rok – 91%, 5 rok – 95%, 6 rok – 97%, od 7 roku – 100% (ubezpieczenie Plan Inwestycyjny Prolog),
6. wartość wykupu wyliczana od wartości rachunku: 1. rok – 25%, 2. rok – 45%, 3. rok – 55%, (...), od 11 roku 100%, w wersji IV inne wartości w kolejnych latach (ubezpieczenia: Szlakiem Inwestycji III, Szlakiem Inwestycji IV),
7. wartość wykupu obliczana przez pomnożenie stawki procentowej przez wartość rachunku: 1. miesiąc – 96,17%, 2. miesiąc – 96,33%, 3. miesiąc – 96,50%, 4. miesiąc – 96,67% (...) 24. miesiąc 100%, w innych ubezpieczeniach różne zbliżone wartości (ubezpieczenia: Obligacje Plus, Obligacje Korporacyjne Plus, Obligacje Korporacyjne Premium, db Invest Profit),
8. wartość wykupu obliczana przez pomnożenie stawki procentowej przez wartość rachunku: 1. miesiąc – 83,50%, 2. miesiąc – 83,88%, 3. miesiąc – 84,27%, 4. miesiąc – 84,67% (...) 24. miesiąc 100%, w innych ubezpieczeniach różne zbliżone wartości (ubezpieczenie Portfel na Piątkę).

W wyniku analizy zgromadzonych dokumentów i informacji zostało stwierdzone, że wielkości, jakie zatrzymuje Spółka, a które pomniejszają środki zgromadzone przez konsumenta na rachunku, mogą przenosić na konsumenta ryzyko gospodarcze Spółki związane z prowadzoną działalnością, a wynikające z rozwiązania przez niego umowy lub rezygnacji z ubezpieczenia. Uzasadnieniem stosowania tak rygorystycznego automatyzmu nie może być okoliczność, że umowy ubezpieczenia na życie mają ze swej natury długoterminowy charakter. W efekcie tego Spółka zapewnia sobie otrzymanie określonych kwot, pochodzących ze środków zgromadzonych na rachunkach funduszy kapitałowych. Tym samym wypłacana kwota zależy nie tylko od wartości jednostki uczestnictwa, ale również od pobieranych opłat w trakcie realizacji umów oraz określonych wielkości zatrzymywanych w sytuacji rozwiązania umów lub rezygnacji z ubezpieczenia.

Biorąc pod uwagę, że zakwestionowane zachowania mogą być sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami oraz uwzględniając, że zachowania te mogą godzić w interesy konsumentów jako zbiorowości, Prezes Urzędu uznał, że wszczęcie przeciwko Open Life Towarzystwu Ubezpieczeń Życie Spółce Akcyjnej z siedzibą w Warszawie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stało się konieczne i uzasadnione.

Na postanowienie niniejsze zażalenie nie przysługuje.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Maciej Fragsztajn